

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnishvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
poluletna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. štev. „ 0.10

Štev. 43. V LJUBLJANI, dne 27. septembra 1907. Leto II.

N. D. O.

Ali ne poznate N. D. O.? To je vendar »narodno-delavska organizacija« v Trstu. Pisali smo že o njej in razmere nas silijo, da se zopet z njo pečamo, dasi bi v navadnih okoliščinah tega ne bila vredna.

V današnjem času se splošno opaža, da socialne stranke ne izkušajo samo izvesti socialnih preosnov na delavskostrokovnem polju ter tako izboljšati gmotni položaj delavstva, ampak razširijo svoj program tudi na obsežnejše polje socialne vzgoje delavstva za moderno prosveto. Delavec naj s kapitalistom ne konkurira samo v gmotnem, ampak tudi v dušnem oziru, kajti, kjer je telo zdravo in krepko, tam je čil in dovzeten za vse dobro in lepo tudi duh. Odtod izobraževalni delavski tečajji med krščanskimi in socialno-demokratskimi delavci. Ni dolgo, da je nemška socialna demokracija v Berlinu ustanovila osrednjo šolo za svoje člane, nekako vseučilišče za svoje pristaše.

Res, da je v socialni demokraciji velika zmeda, ker nisti niti dva voditelja enakih misli, toda, to se mora priznati, da izkuša vsaj severna socialna demokracija izločiti iz svoje srede nemirne in neizobražene elemente, v prvi vrsti anarhiste. Za to se stranka prav pošteno trudi.

V sredi takih izobraževalnih teženj pa se v Trstu pojavi slavna N. D. O. Da ni delavska in strokovna, smo že pojasnili v predzadnji šte-

vilki »Naše Moči«, kjer smo pribili, da je tržaška organizacija le v toliko delavska, da ima poleg drugih tudi delavce za člane. Toda zadnje čase se je pokazalo, da je ta organizacija tudi naravnost protikulturna, poživinjevalna in da naj se le hitro iznebijo vsi delavci, ki so vanjo vstopili ogoljufani in prevarani od veljakov. Škoda bi bilo za pošteno sloven. tržaško delavstvo, ako bi bilo v liberalnoadvokatski organizaciji s časom degradirano za provokatorje in napadavce. Saj vemo za kaj se gre. Pokazalo se je to 22. sept. v Ricmanjih, v kraju, kjer je šlo bujno v klasje seme tržaškega narodnjaškega hujskanja, ki je tam vernemu in poštenemu ljudstvu iztrgalo vso vero iz src in ga prepustilo nenravnosti, ki je neizogibna posledica brezverja, priležništva in bogomrzne posirovelosti. Ondi je poslanec »Jugoslovanskega kluba« Mate Mandić šel zadnjo nedeljo pridigati, ker je slučajno duhovnik. Naš pristaš in somišljenik iz Ljubljane ga je šel poslušati, ker je bil radoveden, po katerem katekizmu bo Mate Mandić Ricmanjce izpreobračal. Prišel je seveda kot zastopnik lista in stranke.

Kaj se je zgodilo, ne bomo na dolgo in široko opisovali. Mesto, da bi poročevalca, ako jim ni bil ljub, odslovili ali pa recimo, vrgli vun, kar sicer ni olikano, ampak še kolikortoliko umljivo, so počakali, da je poročevalec sam z družino odšel in ga napadli šele, ko je že sedel v vozu, in sicer zahrbtno. Pretili so, da ga ubijejo, ga zmerjali z »rimskim odpadkom, poškodovali kočijo in pokvarili konja, po katerem so bili in ga suvali. Da je letelo kamenje in da so gorjače padale po vozu in poročevavcu, se samoposebi razume, ako pomislimo, kdo so bili ti razbojniki. Bili so člani N. D. O. Nočemo trditi, da so bili njeni najboljši člani, ampak v svoji dobrohotnosti, ki misli najboljšo, dokler ni dokazano nasprotno, smatramo tolovaje v Ricmanjih za slabše člane N. D. O. Vsekakor pa je takih članov zadosti. V soboto se plazijo po različnih malkantonih v starem mestu, v nedeljo pa grejo tvoriti generalštab Mate Mandića. Mate Mandić je v Ricmanjih s svojim govorom, kjer je hujskal proti dr. Šusteršiču in S. L. S., svoje dične spremljevalce nakuril in je zato

odgovoren za banditstvo, izvršeno od slednjih nad pristašem S. L. S. Sicer pa ni prišel huroncev mirit, dasi je bil čisto blizu, kar dovolj dokazuje, pri čem da smo . . . Za naš delavski list je pri tem le eno značilno: Mate Mandić, kot »narodov vzgojitelj« in »izobraževalec« narodnega delavstva. Ta poslanec pa tudi za stopa Istrane na Dunaju in ima namen v jeseni združiti vse jugoslovanske poslance. Mi se sicer nič ne vtikamo v take zadeve, menimo pa, da se zelo ne motimo, ako povdarjamo, da tak zastopnik poštenih Istranov ni najbolj pripraven za mešetarja. — Povdarjamo, da je to le naše skromno mnenje. — Mandić bo pač moral pogledati malo okolu sebe, predno se bo lotil posla, ki zahteva moža. Mi delavci Mandića smatramo za Hribarja II. in se zato zanj prav nič ne moremo ogrevati. Mandić je za ricmanjski slučaj odgovoren in on dobro vé, da mi stojimo za vsakim najmanjšim in najskromnejšim našim pristašem kakor en mož! Gospod Mandić, saj poznate francoski pregovor: Qui mange du pape itd. . . . Bodite torej pozorni in v jeseni se prikažite slovenski javnosti v spokorni halji in brez ricmanjskega spremstva!

J. G.

Draginja.

Kot morska kača se vleče od leta do leta vedno podraževanje raznih življenjski potrebščin. Meso, poglavitni pripomoček tečni hrani, se je v primeri s ceno živne zelo podražilo, tako da nikakor ne drži s primerno ceno med živim blagom in mesom.

Prekupci in mesarji so oni faktorji, ki vlečejo dobiček, medtem ko kmet morda niti svojih stroškov in truda ne dobi povrnjenega, konsument pa predrago plačuje.

Tudi kruh se je podražil in to na prvi mah, ko so špekulantje umetno dvignili ceno žitu in moki. Sedaj je v tem oziru obrat. Žita je dovolj, da, preveč, zato ga ne morejo spraviti v denar in polagoma pada, četudi le za malo, cena žitu in moki. Toda če pade cena žitu in moki tudi pod navadno ceno, bode kruh ostal pri svoji zvišani ceni. Do sedaj so peki prakticirali z vedno manjšimi žemljami, postale so tako majhne, da v tem oziru skoro ni bilo mogoče ničesar storiti; no, mesto tega so dvignili kruhu ceno. Verjamemo, da ima tudi pekovska obrt svoje težave in da se je tudi tu marsikaj izpremenilo, toda tudi kruh je v teku let veliko dražji kot je bil. Vse draginjske izpremembe pri pekovskih mojstrih plača občinstvo.

Premog je dosegel letos ceno, o kakoršni pred leti ne bi bil mislil nobeden pameten človek. Vzrok temu je kartel premogarskih posestnikov. V tem oziru se revno ljudstvu res na najnesramnejši način izkorišča. Poleg premo-garskih baronov pridejo pa še prodajalci premoga, ki poleg velikega dobička oddajajo »preslabo vago«, tako da pri 50 kilogramih kuppec pre malo dobi najmanj dva kilograma.

Pri prodajalcu premoga Pavlinu v Ljubljani je lansko leto naročil nekdo 1000 kilogramov premoga in sicer prostega. Hlapci so ga pipe-ljali v vrečah, od katerih, vsaj v ganih, ni imela nobena 50 kilogramov. V eni vreči se je nahajalo celo le 43 kilogramov premoga. Zato opozarjamo tem potom naše čitatelje, da so oprezni pri nakupu in da brez tehtanja nič ne kupijo. Ljubljanski magistrat pa menda nima časa, preiskovati premogarjev glede pravilne

Dr. K.

Škrobov Jožek.

Nad Pašnim vrhom sive megle, jesenska odeja zeleni Jelovici. Rjave proge na Pečani — septembrovo pismo, da je planina že šla spat. Visoko nad robmi plava orel, kmalu bo tam gori sam z divjimi kozami. Z rebri zvené rovnice, ki jih zasajajo pridne roke v trdo prst; vmes pa žgole otročji glasovi, vedno sveži, upovpolni. Tak dan je umiral Škrobov Jožek. Petindvajset let; kratka doba, — dolgo trpljenje. Povest, kakršnih je dovolj po svetu. Go-staško dete, mati v lazu, oče v gozidih. Ko se je iz kopice otrok dvignil Jožek, da je videl na mizo, brž na delo! In tako se je plazilo njegovo življenje. Zagreblji so mu stariše, mladeniču, pa se je ujunačil in šel za drugimi čez morje. Tam je ril za rudo dve leti, pa si je zaslužil par dolarjev in jetiko. Vrnil se je domov umirat.

Nocoj zvečer se pa nagromadijo dekleta ob njegovih parah in v tiho noč se porazgube glasovi mrtvaških pesmic, in od Brusnic bo ponavljala jeka refren:

Ko bo zadnja ura bila,

Marija prid po nas, Marija prid po nas.

Lastovka je zafrtala ob strehi in strigla ojstri jutranji zrak, menda zadnja izmed vseh, kar jih je bilo čez leto na našem griču, kakor bi se poslavljala od mladosti, ki umira. Notri v tihi čumnati so se mešali glasovi rožnega venca z zamolklim grgranjem. Tako je umrl.

Na oknu je pa ležalo pismo z rumenim ovitkom in na njem sodni pečat. Notri je bil papir, ki v njem varuh postave in pravice, državni pravdnik, toži Škrobovega Jožka, da ni šel tretjič k naboru, marveč si je šel iskat kruha v Ameriko. In notri je bilo zapisano, da nič ne pomaga, če tudi je slabotni fant vedel, da ne bo potrjen. Postava je postava in obtožnica je vsled tega pravomočna.

Jožek je bil že v nezavesti, ko so mu prinesli pismo. In ko je zmučeno truplo tiho in nemo obležalo na postelji, je solnčni žarek pri-igral na okno in obsvetil rumeni popir in pečat na njem, kakor bi hotel šegavo tolažiti Jožka, da je vendar-le prav naredila bela žena, ker ga je vzela in odnesla tja, kjer ni nič rumenih popirjev in črnih sodnih pečatov na njih . . . Tudi jaz sem ga blagoval.

teže — ker mora delati na ministrstvo rekurze proti poštnim gostilnam. Vse se je menda zaklelo proti trpinu delavcu, ki le z največjo težavo semintja doseže kako malo zboljšanje, ki pa izgine v močvirju vednega podraževanja potrebnim.

Prometna zveza.

Železničarsko zborovanje v Mariboru. Dne 23. septembra so zborovali v pivovarni Götz v Mariboru uslužbenci Južne železnice o uravnavi plače. Veleudobro obiskano zborovanje, vsebina govorov in referatov, kakor posebno dejstvo, da so uradniki, uradnice, poduradniki, posli in delavci složni in solidarni ter v vseh zadevah z ozirom na plačo zahtevali, da se hitro reši, kažejo resnost situacije. Uprava Južne železnice se bode morala ukloniti, ako hoče zabraniti pasivno resistenco na vseh progah. Na dnevnem redu je bilo, kakšno pozicijo naj zavzame personalna komisija v vprašanju o vzvišanju plače pri Južni železnici. V imenu vseh zborovalcev otvori zborovanje gospod Grill ter prebere mnogobrojne brzozajve cele Južne železnice. Posebno odobravanje je žel pri govorih, ki so bili namenjeni ogrskim in hrvatskim železničarjem. V predsedstvo so bili izvoljeni g. Pastendorfer kot predsednik, g. Falk kot namestnik in g. Petelinšek kot zapisnikar. Najprvo je predsednik izpregovoril nekaj besedi o velezasužnem nedavno umrlem Mihaelu Brüger; med govorom so vstali vsi udeleženci. V imenu mariborskega eksekutivnega komiteja pozdravi zborovalce g. Kejžar. Gosp. nadrevident Lehr je poročal v imenu personalne komisije o pogajanjih z generalno direkcijo, pri čemur je povdarjal, da se je vedno držala občnega načela in da se je oprijela načela, da se pri ureditvi plače noben stan ne sme prezreti. Tudi uradnike in delavce je treba upoštevati. Nato je govornik nekoliko izpregovoril o predloženih predlogih uprave ter jih označil kot nesprijemljive. Kot uspeh je navedel, da je uprava pripravljena vsprejeti tudi zastopnike uradnic in delavcev. Povdarjal je, da bode uradnica šele takrat se zadovoljila, kadar se bodo vse kategorije zadovoljile. (Pritrjevanje.) Posebno ostro je karal referent obnašanje nekaterih listov v zadevi povišanja plače pri Južno-železničarjih. Tako n. pr. da je prinesla »N. Freie Presse« poročilo o gibanju pod naslovom »Stavkanje«. (Pfui-klici.) Govornik je končal z burno aklamiranim vsklikom k jedinstvu. — Dr. Weifner je predlagal vsprejem telegrama, v katere mnaj bi se prosilo generalno direkcijo, da omogoči kolikor mogoče velikemu številu delavcev udeležitev pri pogrebu tovariša Brüger. (Sprejeto.) K referatu se je oglasilo še veliko število govornikov, ki so deloma v imenu svoje kategorije priznanje izrekli, deloma v taktičnem oziru še nekatere stvari predlagali. Gospod Grill je predlagal sledečo resolucijo: »Personalna komisija uradnikov, poduradnikov in uslužbencev ne sme toliko časa z upravo začeti pogajanj, oziroma staviti zahtev, oziroma vzeti kako privoljenje na znanje, dokler se ni uprava pogajala z v memorandu navedenimi zaupnimi možmi delavstva in z zastopnicami uradnic z ozirom na njihove zahteve. Ta pogajanja se pa morajo v teku tega tedna začeti in končati.« V teku burne debate, katera je trajala celih pet ur, ste bili tudi dve obširnejši, oziroma izpremenjeni resoluciji predloženi. Zadosti je pojasnil, sedaj so vsi brezpogojno odločni, na eni strani držati se brezpogojne solidarnosti, na drugi zahtevajo brezpogojno izpolnitev zahtev. Ako bodo te zahteve kratkoma odklonjene in do konca tega tedna nezagotovljene, tedaj se mora seči po pasivni resistenci. Tudi se je obravnavalo o početku pasivne resistence. Pri glasovanju je bila resolucija g. Grill jednoglasno z velikanskim aplavzom vsprejeta. O predlogu istega gospoda se je tudi sklenilo, to resolucijo po odposlanstvu v ponedeljek zjutraj oddati dvornemu svetniku Egerju. Končno so dajali še pojasnila za eventualno pasivno resistenco. Ob 8. uri zvečer je zaključil predsednik velepomembno zborovanje ter se zahvalil prišlecom, da so se udeležili.

Gibanje med železničarji. Da se izboljša gospodarsko stanje uslužbencev avstrijskih privatnih železnic in da se prepreči pasivno resistenco, se je 22. septembra podalo 40 nemških poslancev k železniškemu ministru dr. pl. Derschatta in k direkciji privatnih železnic. Minister je izjavil, da hoče ves svoj vpliv porabiti, da se zadovolji železničarje. Kar se tiče uslužbencev državnih železnic, je podatek o stabilizaciji državnih obrtvališč in o novem plačilnem tarifu v delu in se pričakuje skoraj-

šnje razglasitve. Ravnotako se nahaja tudi vprašanje o sistemizaciji v obravnavi. Ravnatelj Južne-železnice, Eger, je odgovoril poslancu dr. Hofmanu pl. Wellenhof na njegova vprašanja, da bode uprava že vse mogoče storila zastran vzvišanja pače. Pripravlja da se že tozadevni predlog za upravni svet, po katerem naj bi se položaj vseh uslužbencev, tudi uradnic izboljšal. Zravntega se bode tudi plačilo delavcem poboljšalo. Ker zastopniki uradnic in delavcev uslišanje teh, kot prvo točko vseh južno-železničarjev podajajo, tedaj lahko sklepamo na mirno in ugodno nadaljevanje pogajanj. — Ravnotako ste tudi direkciji severne in državne železnice podali pomirjevalna pojasnila.

Z lastnimi močmi.

Zahvala. Slovensko gospodarsko in izobraževalno društvo za Trnovo in Krakovo se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem cenjenim darovalcem dobitkov, kakor tudi vsem, ki so počastili osebno našo veselico dne 22. t. m. ter pripomogli s tem do sijajnega uspeha. Odbor.

Prevalje. V nedeljo, dne 29. septembra se vrši shod delavskega društva na Prevaljah, popoldne ob pol 4. uri v gostilni Stöckl. Govor o starostnem zavarovanju.

De'lo »Slovenskega kluba«. »Slovenski klub«, ki obstoji iz 16 slovenskih poslancev, je v zadnjem zasedanju državnega zbora pokazal jasno, da se volivci niso zmotili, ko so oddali tem poslancem svoje glasove. Zastopnikom slovenskega ljudstva je vse na tem, da kolikor mogoče s svojim delom koristijo narodu. Zato so tudi poleg raznih zadev, ki se opravijo pri zaprtih durih v zbornici nastopili z raznimi predlogi in interpelacijami. Tako so se stavili za delavstvo sledeči predlogi: Dr. Benkovič za ureditev maksimalnega delavnega časa po rudokopih in tovarnah. Gostinčar za znižanje voznine na železnicah za državne služabnike in delavce ter delavke po državnih podjetjih. Revizija bratovskih skladnic v prilog delavcev. Splošno ljudsko zavarovanje za starost in onemoglost. Za zboljšanje plač pisarniških oficijantov in pisarniških pomočnikov. Dr. Benkovič: Odstranitev pomanjkanja kmetijskih delavcev po primerni izseljevalni, obrtni, zavarovalni in šolski zakonodaji. Vstanovitev posebnega zaklada za po elementarnih nezgodah oškodovane. Reforma osebno-dohodninskega davka v smislu zahtev kmetovalcev. Odprava realnega fidejkomisa. Pišek: Uravnava zemljiškega davka. Povše, dr. Gregorčič, dr. Žitnik: Zvišanje dotacij kmet. melioracijskega zaklada. Povše, Roškar: Razbremenitev zemljišč. Dr. Žitnik: Popolna odprava hišnorazrednega davka za kmetijska poslopja. Dr. Hočevar, dr. Žitnik: Odpis državnega brezobrestnega posojila vinaradnikom. Dr. Krek, dr. Korošec: Za zidavo železnice Kamnik - Polzela. Gostinčar: Železnična zveza z Idrijo. Dr. Benkovič: Odškodnina občin za oskrbo poslov v prenešenem delokrogu. Podržavljenje premogovnikov. Dr. Žitnik: Prisilno zavarovanje proti požaru potom deželnih zavarovalnic. Dr. Šusteršič, Jaklič: Podržavljenje notarijata. Dr. Šusteršič, dr. Krek, dr. Korošec: Izpremembra društvenega zakona. Dr. Pogačnik, dr. Korošec: Znižanje vojaške službe od treh na dve leti. Dr. Šusteršič: Za vstanovitev jugoslovanske univerze. Poleg tega se je vložilo od raznih poslancev več nujnih predlogov za podpore po uimih ponesrečenim prebivalcem in interpelacij, tikajočih se raznih stvari. Delo je zapričeto, dal Bog, da se tudi izvrši v korist trpinov.

Za tobačno delavstvo.

Neka delavka iz tobačne tovarne je izgubila srebrno uro od tovarne do Travnja s črkama vzadi F. Č.

Varstvo žen in mladih delavcev na Nizozemskem. Dne 14. avgusta sta bila razglašena na Nizozemskem dva kraljeva odloka, ki se pečata z vastvom mladih delavcev in žen v podjetjih, kjer se izdelujejo strupi in druge nevarne ter nezdruve naprave. V teh določbah je uporaba mladoletnih delavcev in žen v podjetjih, kjer se porabi več glazure kot je določeno, izključena. Kubični zračni prostor za delavca mora vsaj odgovarjati zdravstvenim ozirom. Obedovanje je v takih delavnicah prepovedano. Tudi določbe za kopače, pranje so na novo poostrene. Če ni mogoče prenašati nastalih plinov ter prahu, se mora za nekaj časa odnehati z delom.

Kako se skrbi pri jetičnih delavcih v državnih avstrijskih tobačnih tovarnah za zdravje. Finanč. ministrstvo je predpisalo 20.000 K za neko novo zdravstveno napravo. Ta naj bi služila za zdravljenje na jetiki obolelih delavcev. Dosedanja statistika je pokazala, da se nahaja v vsaki tovarni 60 delavcev, ki so oboleli na jetiki. Oskrba za vsako osebo na dan naj bi stala tri krone. Bolnike naj se po trimesečnem zdravljenju na domu odda v zdravilišča pomožnega društva za bolne na pljučih. Tudi poljedeljsko ministrstvo namerava na jetiki bolne delavce v rudokopih, oddati v to zdravilišče. Pogajanja s pomožnim društvom so se že pričela.

Osmešeni Erjavec. Kdo ga ne pozna v naši ljubljanski tvornici njega, strastnega socialnega demokrata Erjavca. Vse ga spoštuje tako, da se smeja njegovi učenosti. Čujte namreč, da se je nalezil Erjavec svoje modrosti tam na tistem cesarskem Dunaju, o katerem pravijo neučeni možje: Če pojdeš na Dunaj, pusti trebuh zunaj. Ker Erjavec ve, da je tako učen, kakor ni noben drugi in tudi ne jezični doktorji, ne skriva svoje luči skromno pod mernikom, marveč rad vidi, da ga ljudje poslušajo in se čudijo njegovi modrosti. Zlobni ljudje, ne mi, trde, da ima Erjavec daljši jezik, kakor krava rep. In ker si ni na Dunaju nabral zgolj učenosti marveč tudi kunšti, ve tudi kar se godi za stenami. Zlobni jeziki trde o takih ljudeh, da čujejo, kako da raste trava in kako da žvižgajo lesene planke. Učeni in kunštni Erjavec je stal ta terek pred ljubljanskim okrajnim sodiščem. Modri naš junak ima to navado, da izpreobrača rad krščanske socialiste. Siten je, kakor vsi vemo in nadležen tudi. Potrpežljivi kakor so že naši ljudje pri nas, ti navadno mirno prenašajo učeno in nadležno čvekanje naših socialnih demokratov, ki se celo radi hvallijo, kako da imajo celo g. ravnatelja pod svojo komando; kar seveda ni resnično in žive le v tej domišljiji tisti rdeči revčki, ki hodijo v dunajsko rjavo šolo. Miru ni dal Erjavec našemu tovarišu Bučarju. Prenašal je mož dolgo časa Erjavčeve sitnosti, a končno mu je bilo preveč in prosil je v pisarni, da naj napravijo mir. Erjavcu so nato v pisarni prečitali nekoliko paragrafov delovnega reda in mu tudi namignili, da naj opusti lepe navade tistih živalic, ki jim pravimo sitne muhe. To pa ni bilo našemu junaku všeč. Hajd k advokatu, da toži Bučarja, češ, da je trdil v pisarni o njem, da hujska ljudi. In vso stvar so razbobnali soc. demokrati po tvornici in se že naprej bahali, kako da bo dal učeni in modri Erjavec našega redkobesednega in skromnega Bučarja, ki ima sicer več pameti v petah, kakor vsi socialni demokrati skupaj v svojih domišljavih, a praznih lampah. Zmagoslavno in mogočno je korakal v terek okoli 11. dopoldne Erjavec v razpravno dvorano, Bučar pa mirno in hladno. Erjavec je dal za pričo g. asistenta Eberleja. Sodnik je vprašal g. Eberleja, kaj da je na stvari, predno je otvoril razpravo. In g. asistent je povedal, da tega Bučar ni govoril, kar mu očita v tožbi vsegavedni Erjavec. Prav pohvalil je pa mirnega in pridnega delavca Bučarja. Nato je pa slišal Erjavec iz ust g. sodnika take, da si jih lahko zapiše za ušesa. Zakaj pa tožite, ko nimate nikakih dokazov. Ali mislite, da smo mi zato tu, da bomo poslušali vaše čenče. Delat pojte, delat, pa ne tožit svojih tovarišev. Erjavec je še nekaj čenčal in čakal na svojega »doktorja«, kakor je pravil. Doktorjev pisar mu je prigovarjal, naj umakne tožbo. Sodnik: Ali imate toliko denarja, da boste advokate plačevali. Dr. Pegan, Bučarjev zagovornik je že tukaj. Erjavec je videl, da ne opravi ničesar in je povedal, da umakne tožbo. Boga naj zahvali, da je to storil, ker sicer bi bil plačeval, da bi postal črn, dasi je rdeč. Nekaj paragraf pravi, da kdor komu očita pred oblastmi lažnjivih dejanj, dobi pecej ričeta ali pa denarne globe. Ker poznamo Bučarjevo dobrosrčnost, upamo, da ne bo dal prilike Erjavcu, da izpopolni svoje znanje z dotičnim paragrafom, kar bi sicer ne bilo nič drugega, kakor uresničenje pregovora, kdor koplje drugim jamo, pade sam vanjo!

Krvoses kapitalizem.

Družba kot delodajalec. V nekem ljudskem časopisu za praktično delavsko zavarovanje je od predstojništva okrajne bolniške blagajne za Lipsko in okolico objavljeno sledeče obvestilo: »Vsako tarifno pogodbo odklonimo. Z nastavljenim odborom se ne pogajamo. Nasprotno pa smo sklenili, ob določenem času in sicer čisto iz prostega sklepa, stanje nekoliko zboljšati.

Delavce pa, ki našim zahtevam ne bodo odgovarjali, bomo odpustili iz službe.« Odbor, ki je izdal ta reakcionarni odlok, ki dela vsakemu tovarnarju čast, je socialno demokratičnega duha skozinsko. Njegov predsednik se imenuje Otto Pollender in je urednik socialno-demokratične »Leipziger Volkszeitung«.

Rdeča častna galerija. Kakor se poroča nemškemu listu »Deutsches Volksblatt« iz Dortmunda, so se pokazali v socialno-demokratiški delavski blagajni veliki primanjkljaji. Gre se za približno 100.000 mark. Mestno vodstvo preiskuje to tatvino soc. demokratskih dortmundskih bogov.

Ljubljana. Žalostno in vendar resnično. V teku tega tedna nekega dne se je zgodilo, da je bil neki zdravnik v denarni zadregi. Znano je, da velikanska draginja v današnjem času ne pozna nobenega stanu in ako se upoštevajo vse zdravniške okolščine, tudi ni prav nič čudnega, ako pride človek v denarno stisko. Prizadeti, pomagal bi si bil rad, seveda na taki način, kakor si vsak drugi uradnik ali kjerkoli stanovski delavec, v najhujšem in najkrajšem času pomagati more. Prosil je na kompetentnem mestu, da naj se mu dovoli nekoliko predujema do mesečne plače, in pri mesečni plači se mu ta svota naj odtegne. Ali dobro znani človekoljubni, reci socialni demorat in urednik »Rdečega Praporja« ni čutil te potrebe, češ, če jaz nisem lačen, je kdo drugi tudi lahko sit. Zavrnil je to prošnjo in sicer še prav ošabno, da ne dá in ne dovoli nobenemu predujema. To velja za vse uslužbenca, dokler sem jaz načelnik bolniške blagajne, se odreže prav ošabno — gospod. In glej gospod socialni demokrat je rekel, ako jaz lahko živim, boste tudi vi lahko živeli, brez foršusa. Nekemu uradniku se je predrznil očitati, da je še preveč plačan. Obsodbo o tej izborni plači, ki jo ima dotični uradnik, 45 gld. mesečno, kako se v družini živi, prepustimo socialnim demokratom samim, ki imajo vedno na jeziku to, da hočejo ljudstvo rešiti s suženstva in bede. Ta gospod je tudi izjavil, da ako bi bil on v prejšnjih časih načelnik, ne bi nikdar toliko plače dosegel. Zakaj?! Tako in takšni so principi socialno demokratičnih voditeljev in ti gospodje hočejo prirediti v Ljubljani prihodnji teden protestni shod o draginji. Vprašati vas moramo, ali imate vi toliko pravice, da ljudstvo farbate? Ne damo se več, in čas je, da bi že zadnji delavec v vašem taboru izprevidel, kako se barenta z njegovimi groši, in kakšne soc. demokratske pijavke more vzdrževati. Ako imate pravico sklicevati protestne shode o draginji, imamo tudi mi pravico, da zahtevamo in pričakujemo, da nam pošljete take referente, ki bodo govorili s praktičnega stališča! ala Bartel? ne pa s teoretičnega, kakor Kristan! Imenovani gospod načelnik je glava ljubljanskih socijev, in je svoje dni doživel precej veliko starost v materinem naročju, živel je v jako burnem in kritičnem času za obstanek, toraj mu bode gotovo bolj razmerje med življenjem in draginjo znano, kakor pa kakemu drugemu. Gospod socij mora nam tudi povedati, koliko časa, ali pa je sploh že poizkusil samega sebe živeti? Po večletnem počitku, je tega leta meseca aprila zapustil materine prsi in z njenega naročja skočil v upravništvo »Rdečega Praporja« in glej tam je postal nekako višje bitje, nadbitje socialnih demokratov. In tam sedaj lenobo pase na račun sprešanih delavskih grošev ter se izprehaja po mestu in ob Ljubljani. Ni čuda, da so vse socialno demokratske blagajne prazne pri takih pijavkah. Vprašati pa hočemo svoje sodruge in sotrpine, ali so še in ostanejo zadovoljni tudi nadalje s takimi razmerami. Mi protestiramo, da se delavstvo na tako nesramen način izkorišča samo zato, da je nekaj več postopačev. Delavce pa svarimo, naj se ne dajo premotiti in kadar bo prišel agitator k vam za strankin davek, jim pokažite, kako da se dela z vašimi žulji in obrnite jim hrbet za vselej ali pa zahtevajte, da naj se nastavi v upravništvo Mihlerja. Potem je nepotrebno trikratno izdajanje »R. P.« na teden, ter bodo sodrugi prišparali na tisku in na poštnih znamkah. No, ako gospodje voditelji demokratizma v Ljubljani ne znajo bolj resno misliti, sedanjega časa nimajo nikake pravice se imenovati delavska stranka. Tem manj pa odločevati tam, kjer delavci skupaj nosijo svoje kivave žulje. Toliko za sedaj, ako se pa v kratkem razmere ne izpremenijo, treba bode bolj debelega biča in udariti brez usmiljenja!

Rdeči opazovalec.

Žalostni patroni. Da so socialno-demokratiški delavci precej zabitosti, to je splošno znano. Toda, da bi s svojo zabitostjo poveličevali poslance Slov. Ljudske Stranke, na ta način pa

presega res vsako zabitost. Naši poslanci so vzrok podražanja živil, so vzrok, da po deželnih zborih še ni vpeljana splošna in enaka volivna pravica. Naši poslanci so menda tudi vzrok takih oslarij, ki jih v tem oziru uganjajo socialni demokratje. Edinega poslanca, ki smo ga imeli — Gostinčarja — je ušel k kmetom in tam pomaga dražiti živež itd. S takimi neumnostmi pitajo »uboge v duhu« voditelji rdečih. Sicer nismo mogli nikdar verjeti, da bi socialni demokratje pripisovali tako moč desetim poslancem Slov. Lj. Stranke. No, če je deset poslancev vse podražilo, kaj pa je potem storilo 87 soc. demokratskih poslancev? Ali tem res ne prištevate nobenega pomena? To je pa žalostno za rdečkarje, sedeminoosemdeset poslancev ne more proti desetim nič, to je res čudež. Čudež je pa tudi, da se morejo dobiti ljudje, ki tako oslarijo raznašajo in ljudje, ki to verujejo. Žalostni patroni.

Med brati in sestrami.

Prihodnjo nedeljo v »Union« na ljudsko veselico »Ljubljane«! Vse somišljenike in somišljenike še enkrat pozivamo, naj pridno agitirajo za ljudsko veselico »Ljubljane«, ki bo dné 6. oktobra v vseh spodnjih prostorih »Uniona«. Naj ne ostane nihče doma, prihitite vsi. Odbor je preskrbel krasen vspeled. Na vspeledu je: Koncert pevskega zbora »Ljubljane« pod vodstvom g. Marka Bajuka: Juvanc: »Pastir«, moški zbor s tenorskim in baritonskim samospetvom, tenor-solo g. Kovač, bariton g. Juvan; Dr. Schwab: »Usahli cvet«, osmerospjev; Nedved: »Popotnik«, moški zbor s tenor solo-spevom g. A. Robida; Ipavic: »Imel sem ljubi dve«, osmerospjev; — »Mi vstajamo«, moški zbor. Koncert slavne vojaške godbe pešpolka št. 27. Prosta zabava s plesno zabavo. Nastop slav. mešanega zbora šentviške »Čitalnice«. Tekma v lepoti s tremi darili. Paviljoni z jestvinami, raznimi zabavami, veliko restavracijo (vrček plzenskega piva po 12 krajcarjev), abstinetnim paviljonom, slaščičarno, nad 200 krasnimi dobitki itd. Potujoči ljudski pevci. V kleti vinska poskušnja in godba. Vina iz državne kleti, vipavske vinarske zadruge in ljutomerska starina. V kleti izide humoristično satirični list »Raglja« z velebogato vsebino. **Začetek točno ob 6. uri zvečer. — Vstopnina 30 krajcarjev za osebo.** Vstopnice se dobe v predprodaji: v Šoukalovi trati pred Škofijo, v Podbojevi prodajalni poleg cerkve sv. Petra, pri g. Kotniku v Trnovem. K najobilnejši udeležbi vabi odbor slovenskega pevskega društva »Ljubljana«. — **Naši čitatelji naj blagovolijo na to veselico opozoriti vse svoje znance in prijatelje! Prihodnjo nedeljo v »Union«!**

Iz Idrije. O pijavkah piše g. Kristan, ki izkoriščajo naše ljudstvo. Najbrž je mislil g. Kristan na ta-le dogodek. Pred nekaj leti je prišel v Idrijo mlad človek, ki v mestu druge kronovine ni imel več obstanka. Prosil je za skoz beg le toliko plače v Idriji, da bode za silo živel. To je svoječasno v »Slov. Narodu« opisal rudar Ignacij Modrijan. Ko se je tu nekoliko okožil, videl je, da bi mu še bolje šlo, ako bi svojega sodruga odpravil. Dva petelina ne moreta na enem gnojnišču brskati. Res se mu je posrečilo in postal je sam vodja in oskrbnik podjetju, ker ni imel nasprotnika sebi zmožnega, je prevdarjal, kako bi mu še boljše šlo. Povedal je strmečim sodrugom, da jih zapusti, ako mu na plači ne pridajo. On ima ponudbe zelo laskave drugam, vendar se hoče za sobrate žrtvovati, ako oni globokeje v žep posežejo, kaj so hoteli? Drugega iskati ni kazalo, tedaj zadovoljimo ga, da ne bo nermal. Tako si je postlal na mehko in sedaj, ko vidi, kako je on zlezal na kviško, meni, da tudi drugi niso prišli po drugačni poti do svojega ugodnega stališča. Zato ozmirja neljube mu osebe s »pijavkami«, ko ima sam nad seboj tako lep zgled prave pijavke.

Rudarska bratovska skladnica v Idriji. V voljenem odboru te skladnice sede skoraj sami pristni socialni demokrati. Ti ljudje pa so pričeli zadnji čas oblastno postopati, kakor bi samo mokračji plačevali v bratovsko skladnico. Posebno modri in prijazni pa so oni možiceljni, katerim je nakup slanine za člane brat. skladnice poverjen. Rudniška direkcija dá namreč vsaki mesec okrog 1500 kron brezobrestnega posojila za nakup slanine za člane bratovske skladnice. Prejšnje čase zakupoval je s tem denarjem računovodja bratovske skladnice slanino in jo potem s pomočjo nekaterih odbor-nikov delil članom. Ker pa pozneje računov-

vodjem socialnima demokratoma Rinalditu in Žontu, niso šli v nekaterih stvarih računati za slanino skupaj, je posegla rudniška direkcija vmes, ter odredila, da imajo odborniki bratovske skladnice sami za nakup in razdelitev slanine med člane skrbeti. Tako so torej ti možje dobili v roke slanino. Kako s tem manipulirajo, nam ni znano, čudno pa je, ker je slanina pri bratovski skladnici tako draga, kakor po drugih prodajalnah, ko se vendar pri bratovski skladnici ne sme nobenega dobička iskati in režijskih stroškov razum voznine tudi nobenih ni, med tem, ko imajo druge prodajalne velike režijske stroške. Kratko rečeno, pri sedanjih razmerah n'namo rudarji pri nakupovanju slanine v bratovski skladnici, prav nobenih koristi. Zraven tega pa še ti Kristanovi izobraženci člane, ki niso njim po volji in jemljejo slanino pri bratovski skladnici, na vse mogoče načine napadajo in zabavljajo. Tako je pred kratkim rudar I. O. poslal svojo ženo po slanino v bratovsko skladnico. Odbornik ji je slanino dal in to v knjižico zabeležil. Pri tej priliki pa je ta odbornik na prvo stran knjižice zbadljivo zapisal »Živio dr. Krek«. Tako nepristransko postopa odbornik zavoda, v katerega vsi enako plačujemo in do katerega imamo vsi enako pravico. Kaj ni res »Tutula«? Zato pa dragi tovariši sotrpini, storite vsak po svoji moči, da se čim preje otresemo teh surovežev in da nastopijo pri bratovski skladnici razmere za vse enake.

Idrija. Julče je svojčas napovedal denarno globo onim njegovim pristašem, ki bi si drznili iti zahajati v katoliške gostilne. Toda, kakor je videti, se tega pretenja ne boje dosti njegovi politični slugi. Julče kaznuje Šepetavca in njegov spremstvo, ker ne rešpektirajo vaših postav. — Kegljisče.

Idrija. Svarilo tovarišem. Sad socialne demokracije v Idriji kaže se od dne do dne v večji luči. Razgrajanje, zmerjanje poštenih ljudi in pretep, to je vedno na dnevnem redu. V nedeljo stepli so se ti organizirani rudarji, ki prisegajo na rdeči prapor, kar na dveh krajih. Popoldan tipali so si žile pri Lojzetu Kobalu na »Brusovši«, ponoči pa so se zopet drugi junaško borili za domovino z noži in steklenicami pri Šinkovki. Ko je prišla žendarmerija miriti te junake in jim je naznanila, da imajo poštene ljudje radi mir ponoči, so se pa seveda zopet javni straži morali pokazati kot pristne socialne demokrate, s tem, da so se jim zoperstavili in se pričeli z njimi tepsti. Konec temu je bil, da je orožništvo 5 fantov aretiralo, druge pa pozneje orožništvo ovadilo. Za vsa to junaško obnašanje bodo pa gotovo tudi dobro plačani. Tako je toraj obnašanje ljudi, ki so cerkvi obrnili hrbet in jim je Kristan Bog. Malo jeruša, malo vina, potem pa tepež, to je zabava fantov, ki so zašli v socialno demokracijo. Tovarišem našega mišljenja pa ob tej priliki svetujemo, da se ogibljuje teh ljudi, ne občujete z njimi in ne hodite v kraje, kamor zahajajo socialni demokrati, ako nočete biti nesrečni. Varujte se take družbe bolj kot modrasa, zakaj ta ti s svojim trupom ne po prizadajala smrti le na telesu, ampak tudi na duši. Imamo dosti poštenih krčm, v katere lahko zahajamo in je tudi dosti mirnih in poštenih ljudi, s katerimi lahko občujemo. Ako ti je služba ljuba, ne zahajaj v pajzelce, kamor oni zahajajo, zakaj tudi nedolžen v njih družbi lahko nesrečen postane. Dosti imamo že zgledov, kam taka družba privede, koliko jih strada, ko bi jim ne bilo treba ako bi se bili varovali slabe družčine. Imamo Katol. delavsko družbo, Strokovno društvo in več drugih dobrih naprav, tu iščimo zabave in družčine, po kateri nas gotovo ne bo glava bolela. — Tovariš.

Sava. V naši tovarni bo treba enkrat resno izpregovoriti. Gotovi inženirji in mojstri mislijo, da more delavstvo prenesti vse klofute in najgrša zmerjanja. Če kaj pokonča mojster, to se mora odračunati delavcu za kazen. Plačati moraš, če prav nisi nič zakrivil. Povemo, da ne bomo več trpeli krivic, to je že čez mero. Če nočejo v to določeni faktorji narediti red, ga bomo pa sami. Mojstru Pavlici bomo že pomagali, da se bo obnašal tako, kakor se spodobi mojstru. Saj imaš že tako veliko masla na glavi. Pobljšaj se, ali pa pojdi iz tovarne, če ne ti naredimo mi sami pot. Ali pa delaj sam, saj tako beraških plač je povsod dosti. Najslabši kmet plača boljše, kot vi v tovarni. Potem pa še mislite, da se bote obnašali nasproti nam, kakor sužnjem. Mi imamo že dosti, pojte iskati drugih norcev, če se vam bodejo pustili. Mera je polna!

Vevče. Krščansko socialno strokovno društvo v Vevčah je imelo v nedeljo, dné 22. septembra v Društvenem domu pri D. M. v Polju

predavanje. Predsednik A. Jeriha otvori zborovanje ob tri četrti na 4 in naznani, da se s tem predavanjem prično redna mesečna predavanja do meseca aprila prihodnjega leta. Predaval je g. Janko Dolenc »o dolžnosti delavcev in dolžnosti občine do delavcev« v prav zbranih besedah. Njegovo predavanje je napravilo zelo dober vtis na poslušalce. K besedi se oglasi g. Osanič in se zahvali govorniku za tako poučno in zanimivo predavanje in vspodbuja delavstvo k vstrajnosti v strokovnem društvu, ker je le tukaj pot do zboljšanja. A. Jeriha priporoča, da naj se delavstvo v obilnem številu udeležuje predavanj, ker se bode skrbelo, da se bo dobilo dobrih predavateljev. Delavstvu pa se bo pri tem razlagal tovarniški red, ker je nujno potrebno, da delavstvo pozna tovarniški red. Mnogo nerodnosti v tovarnah prihaja od tega, ker delavci ne poznajo tovarniškega reda.

Sava. Številka osemnajsta je zopet prišla na dan. Ob volitvah smo se norčevali, na Savi je samo 18 liberalcev. Saj je bilo še teh 18 poparjenih tako, da se ni nihče upal nastopiti v javnosti. Čez štiri mesece so se pokazali zopet, kakšni tički da so. Razpuščeno Ciril in Metodovo podružnico so v strašanski boječnosti zopet ubstanovili in jo po svoje skrupicali skup. Za pomoč pa so naprosili oSkole in socialne demokrate. No, je čisto prav, če delajo še kaj ta izgubljen bitja. Pač se nam neumno zdi, da se tako boje delavcev, ki ne trobijo v njih rog. Ko so volili liberalno-rdeči odbor, so se grozno bali, da bi ne prišel v odbor kak krščanski socialc. Ne bojte se, med vaso bando ne gremo še! Bomo že videli, koliko časa bode vstrajali pri vašem delu. Za cvenk vam ne bo šla tako trda, saj ima tovarna prvo besedo. Far tisočakov gotovo dobite. To bo kšeft!

Somišljeniki in somišljenice,
v nedeljo 6. oktobra vsi na
veliko ljudsko veselico pev-
skega društva „Ljubljana“.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4,
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe.

Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par

Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče
Šelenburgove ulice št. 3.
Postrežb točn. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO - AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobre, pe ceni in
zanesljive potovali naj se obrnejo
na
Simon & Schmetz
v Ljubljani Hotodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene